

Nr 460

Av herrar **Wedén** och **Gustafsson** i Skellefteå, om *avskaffande av statens läroboksnämnd*.

Granskning av läroböcker för den allmänna skolans behov utövas för närvarande av en särskild nämnd, statens läroboksnämnd, bestående av såväl lekmän som fackmän (SFS 1948: 613 med ändringar i SFS 1950: 42 och 1957: 13).

Läroboksnämndens arbete begränsas i stor utsträckning till att av expertis inhämta omdömen om utgivna eller till utgivning förberedda böcker. Sådana omdömen åberopas av de utgivande förlagen i reklamkampanjer ungefär på samma sätt som s. k. recensionsklipp. Det är givet att dess sakkunnigutlåtande i vissa fall kan vara av stort värde för lärobokens utformning, särskilt i kommande upplagor. Det kan emellertid inte fördöljas att det förhållandet att läroboksförfattarna i ett ämne själva ej kan ifrågakomma som omdömesgivare i förhållande till andra böcker i ämnet har lett till svårigheter för nämnden att erhålla de lämpligaste sakkunniga till »lektörer». Granskningen i läroboksnämnden har därför i vissa fall kommit att influeras av tillfälligheter, grundade på valet av sakkunniga. I årets statsverksproposition föreslagna förstärkningsåtgärder torde ingalunda vara tillräckliga för att väsentligt förbättra läroboksnämndens arbetsmöjligheter.

Viktigare är emellertid synpunkten, att förlagen numera i växande omfattning själva ägnar läroböckerna sådan kontroll och översyn samt vanligtvis tillmötesgår skolmyndigheternas uttalade önskan att låta en lärobok vara produkt av ett lagarbete. Därmed har behovet av en statlig granskningsmyndighet högst avsevärt förminskats.

Läroboksnämnden bindes även i sitt arbete av vissa bestämmelser om vad som avses med begreppet lärobok, och nämndens instruktion försvårar också bokförlagens strävanden att väsentligt förnya och förbättra de tryckta hjälpmedlen i skolans dagliga arbete.

De förhoppningar, som från kommunalt håll på sin tid knöts till nämndens tillkomst — nämligen att den skulle verka som sovringsinstrument i en alltför rikhaltig och dyrbar skolboksflora — har icke infriats. Det finns skäl att förmoda att kommunförbundens egna skoldelegationer i samarbete med skolstyrelseförbunden skulle ha väl så stora möjligheter att uppträda som en kostnadspressande part gentemot förlagen. Tendenser i skolboksutgivningen till onödigt fördyring (t. ex. genom uppdelning av läroböcker för flera årskurser i skilda volymer) bekämpas lättare i en fri marknad än genom ett statligt kontrollorgan av läroboksnämndens typ. För övrigt kan

nämnas, vilket ovan påpekats, att kommunförbunden och bokhandeln träffat överenskommelse om viss rabattering av skolböcker.

Då vi principiellt är av den uppfattningen, att statlig dirigerings på detta område ej erfordras utan att konkurrensen så långt möjligt bör utgöra en prisbildande och effektivitetsbefrämjande faktor, föreslår vi att statens läroboksnämnd avskaffas från och med kommande budgetår. Det bör ankomma på skolöverstyrelsen att i samråd med kommunförbunden överta de arbetsuppgifter som eventuellt kan uppkomma i samband med nämndens avveckling. Av departementschefen uppfört anslag till läroboksnämnden med 82 000 kronor bör sålunda avstyrkas.

Med stöd av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen vid sin behandling av ovanstående proposition måtte

1. besluta att den under punkten 197 redovisade läroboksnämnden avskaffas och
2. besluta att det under ovannämnda punkt uppförda anslaget av 82 000 kronor utgår.

Stockholm den 27 januari 1960

Sven Wedén

Henning Gustafsson

i Skellefteå